

Britské právo životního prostředí

Hughes D.: **Environmental Law** (Environmentální právo). Butterworths, London 1986, 390 s.

Zvláštnost britského zákonodárství vidí autor, docent na právnické fakultě Leicesterské univerzity a čestný právní poradce Národního výboru pro bydlení a městské plánování, především ve velmi širokém prostoru, kterého se příslušným správním orgánům s působností v oblasti ochrany životního prostředí dostává pro vlastní správní konání. Místní i ústřední správní orgány jsou při řešení svých úkolů vybaveny pravomocemi, ale způsob a volba prostředků k dosažení stanovených cílů je do značné míry ponechána jejich vlastní úvaze. Britská legislativa v oblasti životního prostředí (a nejenom tam) má kromě toho tendenci k velké opatrnosti, snaží se především vyvarovat nespílitelných požadavků a příliš mnoha kroků současně. Právo se nechápe jako nástroj razantní stimulace žádoucích změn. Na rozdíl od kontinentální Evropy není zde např. obvyklé zakotvovat požadavky, které není možné bezprostředně dosáhnout, a časové plány jejich realizace.

Autor také klade velký důraz na pravomoci místních orgánů a velmi kriticky hodnotí případy, kdy byly zúženy ve prospěch ústředního orgánu, byť by šlo třeba přímo o ministerstvo životního prostředí.

Kniha je rozdělena do čtyř částí. První je věnována obecným otázkám britského práva životního prostředí a další tři se zabývají ochranou půdy, ovzduší a vody: k otázkám ochrany těchto složek životního prostředí ovšem autor přiřazuje i problematiku, u níž jsme spíše zvyklí, že bývá pojednávána samostatně.

V první části autor probírá vznik a vývoj práva životního prostředí z veřejněprávních systémů kontroly nad určitými činnostmi (např. systém předpisů o veřejném zdraví), přičemž největší pozornost věnuje vývoji systému (územního) plánování. V samostatné kapitole se zabývá přínosem systému "common law" pro právo životního prostředí. Dále podává výklad o institucionálním zabezpečení ochrany životního prostředí, kde konstatuje určitou rozřístěnost odpovědnosti mezi jednotlivými orgány, duplicitu a překrývání působností. Tato situace podle jeho názoru v Británii velmi usnadňuje podřizování zájmů ochrany hlediskům komerčním a národohospodářským. Další kapitola je věnována významu předpisů ES.

Druhá část - Ochrana půdy - pojednává o systému plánování jako o základním právním nástroji ochrany. Část věnována využití půdy ve venkovských oblastech se týká zejména kontroly nad zemědělstvím, chráněných částí přírody, jakož i problémů spoje-

ných s výstavbou a provozem dopravních, energetických a jiných staveb. Poslední kapitola této části je věnována ochraně půdy při těžbě surovin a při nakládání s odpady.

V třetí části se autor soustřeďuje na právní ochranu atmosféry, kam zahrnuje otázky ochrany ovzduší i ochrany před hlukem.

V závěrečné části - Ochrana vodního prostředí - se postupně zabývá ochranou moře, problematikou kontroly v oblasti sladké vody, mořských rezervací, meliorací a výstavbě nádrží.

Kniha je napsaná velmi živě. Přesto, že výklad je velmi detailní, autor upoutává četnými historickými exkursy u každého z probíraných témat a s velkou erudiicí objasňuje širší sociální souvislosti některých otázek. Velkou pozornost věnuje také politickým problémům poválečného období v souvislosti s vývojem právní úpravy na celostátní i místní úrovni a vývojovým trendům.

Kniha vydaná r. 1986 zachycuje právní stav k 6. 9. 1985, ale pro českého a slovenského čtenáře je nadále zajímavá a užitečná tím, že podává plastický obraz určité filozofie právní ochrany životního prostředí, odlišné od přístupů obvyklých nejen v naší zemi, ale i ve většině kontinentální Evropy. Autor se přitom snaží o vystižení předností i záporů tohoto specificky britského přístupu.

Jiří Tříška

Ekologické výskumy urbanizovaného prostredia

Maciej Luniak (editor): **Urban ecological studies in central and eastern Europe** (Ekologické štúdie urbanizovaného prostredia v centrálnej a východnej Európe). Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdansk-Lódź, 1990, 235 s.

Otázkami výskumu urbanizovaného prostredia sa v posledných desaťročiach zaoberali predovšetkým biológovia a ekológovia štátov západnej Európy. V strednej a východnej časti kontinentu sa s riešením tejto problematiky začalo oveľa neskôr. Úroveň poznania ekologických vzťahov vo veľkých mestských aglomeráciách a urbanizovaných komplexoch je preto rôzna. Zastavané priestory veľkých miest predstavujú nesúrodý komplex biotopov, na ktoré sa viaže veľa

rastlinných a živočíšnych druhov od spécii žijúcich v pôvodných nenarušených ekosystémoch po synantropické, resp. urbanizované rastliny a živočíchy. Silný civilizačný tlak na prírodu miest a ich bezprostredné okolie však zrýchľil tempo rozvoja interdisciplinárnych výskumov aj v stredo a východoeurópskych štátoch. Situáciou tohto regiónu sa zaoberalo sympóziu venované výskumu rastlín a živočíchov urbanizovaného prostredia, ktoré zorganizovala Poľská akadémia vied. Referáty, ktoré tu odzneli, súborne spracoval M. Luniak v monografii obsahujúcej informácie o zoologických a botanických výskumoch miest usporiadateľskej krajiny ako aj v ZSSR, Juhoslávii a Maďarsku.

Príspevky podávajú prehľad o vzťahoch veľkých mestských aglomerácií a vybraných skupín bezstavovcov, obojživelníkov, vtákov a cicavcov. Z vegetácie sú zahrnuté lesné porasty urbánneho a suburbánneho prostredia a niektoré skupiny cievnatých rastlín. Účastníci sympózia sa venovali aj špecifikám mikroklimy miest a jej účinkom na obyvateľstvo. Ťažisko publikácie však tvoria zoologické príspevky, zamerané na rôzne typy mestských biotopov, od lesných porastov po pretechnizované objekty priemyselnych podnikov.

Cieľom sympózia i publikácie, ktorá je výsledkom rokovania, bolo štúdium deformácií rastlinných a živočíšnych spoločenstiev vplyvom vysoko urbanizovaného prostredia a hodnotenie možností ozdravenia environmentálnych podmienok využitím modernej architektúry a nových poznatkov z oblasti urbanizmu.

Eva Kalivodová